

MALİYET MUHASEBESİ

Prof. Dr. Kadir Gürdal

AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi

e-posta: kadirgurdal@ankara.edu.tr

GİDER DAĞITIMI

Maliyetlerinin ölçülebilmesi için, giderlerin ayrıntılı olarak izlenmesi ve söz konusu giderlerin mamul ve hizmet maliyetleri ile ilişkilendirilmesi

Amaç:

Üretilen mamul ve hizmetlerin maliyetlerine yüklenecek tüm giderlerin bu mamul veya hizmetin üretildiği esas üretim yerlerinde; dönem giderleri olarak sonuç hesaplarına aktarılacak giderlerin dönem gider yerlerinde toplanmasını sağlamak

Yararları:

- Maliyet kontrolü
- Planlama ve bütçeleme kararlarına yardımcı olacak bilgi üretimi
- Her üretim aşamasında elde edilen yarı mamullerin ve mamullerin maliyetinin hesaplanabilmesi

GİDER DAĞITIMI

Gider Dağıtımı Açısından Gider Yerleri

-Esas Üretim Gider Yerleri

Esas üretim gider yerleri, işletmenin temel konusunu oluşturan mamul veya mamullerin üretildiği gider yerleri

-Yardımcı Üretim Gider Yerleri

Esas üretim gider yerlerinin faaliyetlerinin sürdürülmesi için gerekli olan gider yerleri (bakım-onarım servisi vb.)

-Hizmet Gider Yerleri

İşletmedeki tüm gider yerlerine destek hizmeti sağlayan gider yerleri (sosyal tesisler, yemekhane vb.)

GİDER DAĞITIMI

Gider Dağıtımı Açısından Giderler

Gider dağıtımı, üretim maliyetini oluşturan tüm giderlerin gider yerlerine dağıtılmasıdır. Direkt ve endirekt ayrımı olmaksızın tüm giderler, esas üretim gider yerleri ile yardımcı gider yerlerine dağıtılır.

Gider Yerleri Açısından Direkt Giderler:

Gider yerleri ile ilişkisi doğrudan kurulabilen giderler, gider yerleri açısından direkt giderlerdir.

- İlk madde ve malzeme giderleri
- İşçilik giderleri
- Makine amortisman giderleri

GİDER DAĞITIMI

Gider Yerleri Açısından Endirekt Giderler:

- Fabrika binası amortismanı
- Elektrik giderleri
- Bina sigorta giderleri

Dağıtım ölçüleri (anahtarları) ve dağıtım oranları

GİDER DAĞITIMI

Dağıtım ölçüsü (anahtarı): Dağıtılacak genel üretim gideri ile gider yerleri arasındaki ilişkiyi en iyi şekilde yansıtan ölçü

Dağıtım ölçüsü (anahtarı): Mantıklı (gider ile gider yerleri arasındaki ilişkiyi yansıtan), ölçülebilir ve uygulanabilir olmalı

- Fabrika binasının amortismanı için yüzölçümü
- Elektrik giderleri için kilowattsaat
- Sosyal tesis giderleri için personel sayısı

GİDER DAĞITIMI

**Dağıtım Oranı = Genel Üretim Gideri / Dağıtım Ölçüsü
(Anahtarı) Miktarı**

Örnek: İşletmede iki gider yeri bulunmaktadır. Bu gider yerlerini içine alan fabrika alanının aydınlatılması için 50 000 TL.lik elektrik gideri ödenmiştir. Bu tutarın gider yerlerine dağıtılmasında en uygun ölçünün harcanan kilowattsaat (kws) olduğu kabul edilmiştir. Harcanan toplam enerji 1 000 kws'dir. X gider yerinde 600, Y gider yerinde 400 kws elektrik kullanılmıştır.

Dağıtım Oranı = 50 000 / 1 000 = 50 TL./kws

X Gider Yerine Dağıtılacak Tutar = 600 x 50 = 30 000 TL.

Y Gider Yerine Dağıtılacak Tutar = 400 x 50 = 20 000 TL.

GİDER DAĞITIMI

Gider dağıtımı: Üç aşamalı bir süreç

I. Dağıtım: Üretimle ilgili olarak ortaya çıkan tüm giderler esas üretim gider yerlerine, yardımcı üretim gider yerlerine ve hizmet gider yerlerine dağıtılır.

II. Dağıtım: Yardımcı üretim gider yerlerinde ve hizmet gider yerlerinde toplanan genel üretim giderleri esas üretim gider yerlerinde toplanır.

III. Dağıtım: Esas üretim gider yerlerinde toplanan genel üretim giderleri üretilen mamullere dağıtılır.

I. DAĞITIM

Örnek: X Üretim İşletmesi'nde Kesim ve Montaj olmak üzere iki esas üretim gider yeri ile Tamir-Bakım ve Yemekhane olmak üzere iki adet yardımcı gider yeri bulunmaktadır.

Gider yerleri ile doğrudan ilişkilendirilebilen gider çeşitleri ve ilgili tutarlar şu şekildedir:

	Yemekhane	Tamir-Bakım	Kesim	Montaj	Toplam
Direkt İlk Madde ve Malzeme G.	0	0	1000	2000	3000
Direkt İşçilik G.	0	0	1500	2500	4000
Endirekt Malzeme G.	77.5	100	200	250	627.5
Endirekt İşçilik G.	300	327.5	750	250	1627.5
Makine Amortismanı	100	200	300	500	1100

I. DAĞITIM

İlgili dönemde 1 250 TL.'lik fabrika binası amortismanı, 1 450 TL.'lik elektrik gideri tahakkuk etmiştir. Bu giderlerin dağıtımına esas alınan dağıtım ölçüleri ve bunların gider yerlerine dağılımı şu şekildedir:

Dağıtım Ölçüleri	Tamir-Bakım	Yemekhane	Kesim	Montaj	Toplam
m ²	1000	750	1500	3000	6250
kws	25	25	200	250	500

I. DAĞITIM

Fabrika Binası Amortismanın Dağıtımı

Dağıtım Oranı = $1250 / 6250 = 0.2 \text{ TL./m}^2$

Yemekhanenin Alacağı Pay = $750 \times 0.2 = 150 \text{ TL.}$

Tamir-Bakımın Alacağı Pay = $1000 \times 0.2 = 200 \text{ TL.}$

Kesimin Alacağı Pay = $1500 \times 0.2 = 300 \text{ TL.}$

Montajın Alacağı Pay = $3000 \times 0.2 = 600 \text{ TL.}$

Elektrik Giderlerinin Dağıtımı

Dağıtım Oranı = $1450 / 500 = 2.9 \text{ TL./kws}$

Yemekhanenin Alacağı Pay = $25 \times 2.9 = 72.5 \text{ TL.}$

Tamir-Bakımın Alacağı Pay = $25 \times 2.9 = 72.5 \text{ TL.}$

Kesimin Alacağı Pay = $200 \times 2.9 = 580 \text{ TL.}$

Montajın Alacağı Pay = $250 \times 2.9 = 725 \text{ TL.}$

I. DAĞITIM

GİDER DAĞITIM TABLOSU

	Yardımcı Gider Yerleri		Esas Üretim Gider Yerleri		Toplam
	Tamir-Bakım	Yemekhane	Kesim	Montaj	
DİMMG	0	0	1000	2000	3000
DİG	0	0	1500	2500	4000
Endirekt Malzeme G.	100	77.5	200	250	627.5
Endirekt İşçilik G.	327.5	300	750	250	1627.5
Makine Amortismanı	200	100	300	500	1100
Fabrika Binası Amortismanı	200	150	300	600	1250
Elektrik Giderleri	72.5	72.5	580	725	1450
I. Dağıtım Toplamı	900	700	4630	6825	13055